

Haiti'de neler oluyor?

- Haiti, neredeyse 11 milyonu bulan nüfusuyla Antillerin en kalabalık ulusudur. Hispaniola Adası'nın batısında adanın üçte birini kaplar, adanın geri kalan kısmı ise Dominik Cumhuriyeti. Bu ada da Karayipler'in en büyük ikinci adası. (En büyüğü Küba.)
- Eylül ortasından beri, Haiti'de yoğun bir protesto dalgası yayılıyor. Yaklaşık 5 milyon kişi (Haiti nüfusunun yaklaşık yarısı) yolları kapatıp yürümektedir. Başkan Jovenel Moïse'nin istifasını talep ediyorlar, herhangi bir dış müdahaleyi reddediyorlar ve enerji krizine ve ekonomik krize karşı bir çözüm bulunmasını istiyorlar. Adadaki petrolün kıtlığı bardağı taşıran son damla oldu. Eylemler başkent Port-au-Prince ve diğer şehir ve kasabaları felç etmiş durumda. Hükümetin faaliyetleri ve ticari faaliyetler durmuş vaziyette. Su ve gıda kolay şekilde dağıtılamıyor ve bu durum da ülkeyi ağır bir insani krize sokma tehlikesi yaratıyor.
- İktidarın yanıtı ise polis müdahalesi oldu. Geçtiğimiz haftalarda yirmiden fazla insan ölürken yüzlerce insan yaralandı. Paramiliter gruplar (genellikle politikacılarla bağlantılı organize suç örgütleri) gündelik yaşamı ele geçirmiş durumda. İktidar karşıtı gösterilerin olduğu yerlerde bu gruplar, göstericileri korkutmakta ve

katletmekte. Görevleri ise protestolara yol açan halkın güvenini kırmak.

- “Uluslararası camia” yani ABD, Fransa, Kanada, Amerikan Devletleri Örgütü ve Birleşmiş Milletler bir yandan daha fazla dış müdahale çağrısı yaparken bir yandan da Haiti’de hiçbir şey olmuyormuş gibi davranıyor. Bu ülkeler (yaygın olarak Çekirdek Grup olarak da bilinir) Moïse hükümetinin iktidarda kalmasını isterken muhalefetin muhafazakâr ve merkezci kanatlarıyla da diyaloglarını sürdürüyor.
- Toplumsal hareketler, sol partiler ve diğer ilerici gruplar Yurtsever Cephe adında bir platform kurdu. Bu cephe, başkanın istifası, kamu fonlarını zimmetine geçirenlerin ve katliamlara katılanların yargılanması, üç yıllık bir geçiş hükümeti kurulması, halkın acil ihtiyaçlarını ve yeniden seçime götüreceği, seçim sisteminin ve siyasal sistemin meşruiyetini yeniden sağlayacak temel reformların yapılması ve yeniden inşa için görev alacak bir kurucu meclisin seçimi için çağrıda bulunuyor.
- Şu anki protestolar döngüsü Temmuz 2018’deki 1,5 milyon Haitilinin sokaklara döküldüğü genel greve dayanıyor. IMF’nin dayatması üzerine iktidarın petrol fiyatlarını artırması protesto edilmişti. Bu protestolar bu önlemlerden vazgeçilmesi ve Başbakan Jack Guy Lafontant’ın istifasıyla sonuçlandı.

Haiti ve Karayipler neden bu kadar önemli?

- 1804’te Haiti halkı köleci emperyalistleri ülkelerinden kovarak ilk siyahi cumhuriyeti kurdular. Emperyalist kuvvetler bu toplumsal devrimin başarıya ulaşmasına izin veremezdi. İlk yıllardan köleliğin hüküm sürdüğü diğer ülkelere örnek teşkil etmesini önlemek için devrimi yok etmeye çalıştılar. Fransa tarafından dayatılan zehirli atık kredisi[1] (1825), ABD tarafından işgal (1915 - 1934), emperyalist destekli Duvalier ailesi diktatörlüğünün kurulması (1957-1986) ve Birleşmiş Milletler tarafından gerçekleştirilen uluslararası işgal

(2004'ten bugüne) Haiti halkının kendi kaderini tayin edişini kesintiye uğratmıştır.

- Karayipler, gezegendeki jeopolitik önemi en yüksek bölgeler arasında. Şu anda iki radikal politik sürece ev sahipliğı yapıyor: Küba Devrimi ve Venezüella'daki Bolivarcı Devrim. Haiti krizinin temel dinamiklerinden olan Petrocaribe[2] saldırısı Venezüella ve Küba'ya yapılan emperyalist saldırının bir sonucudur.
- Haiti bol miktarda altın, bakır ve boksit kaynaklarına (toplamda yaklaşık 20 milyar dolar değerinde olduğu tahmin ediliyor) sahip zengin bir adadır; ayrıca Kuzey Amerika piyasası için tekstil üretimi ve elektronik malların montajını yapan küçük ölçekli Haiti firmalarıyla anlaşmalı uluslararası firmalar tarafından serbest ticaret bölgelerinde sürekli sömürülen bir emek gücü de var. Haiti ayrıca uyuşturucu ticaretinden elde edilen kârların transferi için kilit stratejik noktalardan biri haline geldi.

Haiti'deki krizin sebebi ne?

- Anahtar kelime petrol. ABD'nin Venezüella'ya yaptırımları, 2005 yılından beri Haiti gibi ülkelere ucuz petrol getiren Venezüella-Karayip anlaşması olan Petrocaribe'yi mahvetti. Petrocaribe girişiminin ablukaya alınması ve IMF'nin yakıt sübvansiyonlarının kesilmesi konusunda ısrarıyla altı hafta süren petrol kıtlığı, petrol fiyatlarındaki artışa, kaçak yakıt ağının genişlemesine ve ulaştırma sektörünün felç olmasına sebep oldu.
- Haiti uzun zamandır yoksulluk, eşitsizlik, işsizlik ve gıda güvensizliğiyle mücadele ediyor. Bu petrol krizi Haiti'nin para biriminde (gourde) devalüasyona, %18 enflasyona ve kamu emekçilerinin maaşlarının dondurulmasına sebep oldu.
- Haiti ekonomisinin içi 1980'lerin başından itibaren yerleştirilen neoliberal politikalarla başaltıldı. Tarımsal üretim yok edildi

ve endüstriyel faaliyet bir düşük ücret alanından diğerine geçerken küçük ölçekli imalat da küresel meta zincirlerinde gücünü yitirdi. Haiti'nin kendi ulusal burjuvazisi yok. Burjuvazisi tamamen yozlaşmış ve "uluslararası camia"nın müdahalesiyle de önemsizleştirilmiştir. Yolsuzluk devasa boyutlara ulaşmış durumda; Haiti burjuvazisinin, devlet görevlilerinin ve hatta cumhurbaşkanının hazineden 2 milyar doları zimmetlerine geçirdikleri söyleniyor ki bu miktar ülkenin GSYH'sinin dörtte biri.

- Haiti'nin siyasetçileri tamamen gözden düşmüş durumda. 2010'daki seçim hilesiyle ultra-neoliberal parti Haitian Tèt Kale Party (PHTK) iktidara geldi; Moïse'nin başkanlığının halkın büyük kısmının gözünde bir itibarı yok.
- Yüz yıldan uzun bir süredir Haiti'nin bağımsızlığı engellenmektedir. ABD işgali, dış destekli askeri diktatörlük, darbeler, Birleşmiş Milletler'in uluslararası vesayeti, bunların hepsi politik ve ekonomik olarak Haiti halkına karşı yön vermiş ve ulusal egemenliğin üzerinde görülen dış menfaatlere hizmet etmiştir. Haiti'nin bağımsızlığının yeniden sağlanması her şeyden daha önemlidir.

[Tricontinental'deki İngilizce orijinalinden Tankut Serttaş tarafından Sendika.Org için çevrilmiştir]

the**trico**ntinental.org | Tricontinental Sosyal Araştırmalar Enstitüsü'nün

 thetricontinental

 @tri_continental

 @thetricontinental